

זה הוא זה :

תשבץ העולם הזה 1209

משה פורטנוי, בן הארבע-עשרה חצי, שלח לנו תשבץ זה מברוקלין שבניו-יורק. הוא מעיד על עצמו שגם שם בגולה הוא מתנחם בקריאת "העולם הזה". משה הוא יליד הארץ ולומד שנה שניה בבית-ספר תיכון. בניגוד לסופרים ישראלים בחו"ל, יצירתו הראשונה המתפרסמת כתובה בעברית.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13		12	11	10
			18	17	16		15	
		19						
			24		23	22		21
	28		27			26		25
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
		43	42		41		40	39
			46			45		44
			52	51		50		49
		58		57	56	55	54	53
			60					59

- מאוזן: 1) רחמים (4 בעל מונול. 10) נכרי. 11) בתוכו. 13) מו. סוג. 14) נעלם. 15) מכשיר חימום. 17) אמר. 19) אכל. 20) עירור. 22) שרי. 25) מילת שא. 26) יו. שרף. 27) תפסו. 30) תי. 32) מילת. 33) שלילה. 33) נפטר. 34) תואר הולנדי. 36) מרכו הרם ב. 37) גוף. 37) עושה-חסד. 39) תמירי. 41) דבר בקול נמוך. 42) משקה סיני. 44) צמח בר הנקרא על חמצניות. 46) מת. 48) יחידת-חש. 50) מל. 50) ננה. 51) הר. 51) ברחו. 53) בה נמצא נמל ה. 55) אוויר בישראל. 55) תפס. 57) מדת נוז. 58) ליט. 58) אינו קר. 59) התרנלות. 60) במור סיקה: מתוו, לאט ובנחת.

- מאונך: 1) במבוק. 2) אדון. 3) ידיעה, תבונה. 5) נע. 6) זעיר. 7) בבקשה. 8) חפץ. 9) מתיחס בחיבה וברעות. 12) אונקול. 15) מתפלאת. 16) הוצאת דבש מן הכורת. 18) עובר אדמה. 21) צורת אנרגיה. 23) הכין בצק. 24) הכה. 26) יס. 28) נוזל.

מתוך שיקול מסוכח וראיית ההתפתחות האמיתית במדינה זו. כשנפרתי מבעל החנות, עדיין הרגשתי כסימני החשדנות שהיו על פניו. (ניסיונו לארגן עבור ראש עיריית מינכן פגישה עם נוער ישראל. רצינו לתהות מ' קרוב על יחסו של הנוער, שגדל אחרי מל' חמת-העולם השנייה, לגרמנים. התקשרנו עם מנהל גימנסיה שלוה, מר פרוינד, וביקשנו ממנו לארח ראשי-עיר גרמני באחד השיעור רים בבית-ספרו. מהרעיון הזה הרויח רק משרד-הדואר. במשך כמה שעות נאלצנו להתקשר שוב ושוב עם מר פרוינד. תחילה היה צריך לקבל את הסכמת הנהלת-בית-הספר, כשהודיע לנו שהנהלת-בית-הספר מר' ננה לארץ בשמחה את האורח הגרמני, היה עוד עיכוב קטן — היה עליו לקבל אישור לכך מהמחלקה-לחינוך-תיכון במשרד-החינוך בירושלים. מנהל המחלקה, מר' זק, התעכב בישיבה. אחר-כך היה צורך לקבל, לדברי פרוינד, את אישור השר. כש' כל אלה התקבלו, ביקש מר פרוינד להביא את ראשי-העיר בצרף פתק ממזכיר הקונג' רט או מאישיות ידועה אחרת. זה כבר היה למעלה מאפשרויותינו. תלמיד גמנסיה שלחה הפסידו את השיחה עם ראש העיר.)

מקיפניה במינכן
מקומם זכתה לכך קבוצת-צופים משר' בט צופי הקהילה שברחוב מלצ'ס. כש' באתי לצריף-הצופים, הוא היה ריק כמעט לגמרי. רק בכניסה הסתודדו מספר נערים. הוצגתי בפניהם והם הסכימו בלב קל לשבת עמי יחד, לענות לשאלותי, ולשאל שאלות משלהם. היו שם כתריסר נערים מהכתות הראשונות של בית-הספר-התיכון, ומדריך מהכיתה השביעית.
 שאלתי אותם לראשונה מה ידוע להם על גרמניה. המבוגר שבהם השיב: "ידוע לנו שבעבר היתה גרמניה ארץ גדולה מאוד. לא חיבבנו אותה משום שהשימה את עמנו, אבל בהנה אנו אנו יכולים לחיות איתה בשלום."

שאלתי גם אותם אם לדעתם יש כיום מקום לקשירת יחסים מלאים בין גרמניה לישראל. שוב היה זה המבוגר שהשיב שם כולם: "שאלה כזו אפשר היה לשאול לפני שקבלנו שילומים. עכשיו, שאנחנו מקבלים מכס כסף, קשה לקבל כסף ולא להסכים ליחסים." איפשרתי להם לשאול שאלות. מה שעניין אותם היתה דעתי על תפיסת אייכמן, אם הכרתי אותו באופן אישי, מה עשיתי בזמן המלחמה ואם לא יכולתי להתנגד לגיוסי לצבא הגרמני, אם הייתי בס.ס, ומה לדעתי העונש שמגיע לאייכמן?
 (אחד מהדבורה לא התעניין ביותר בשי' זה. ויצא החוצה לשחק בכדור פונונג. "אולי תביאו אותו מחר לבית-ספר שלנו", אמר. כשתמנהו לפרש ההזמנה, השיב: "אני לומד בבית-ספר שבה. היום הביאו לנו את ראש עיריית הירושמה. היה שמח והיום התבונן.")

השיחה עם צופי הקהילה עברה לנושא האנטישמיות. הם התענינו לדעת כיצד פועל לים השלטונות הגרמניים למניעת תופעות אנטישמיות ואם אני בעצמי אינני במקרה אנטישמי. אמרתי להם, שעירי, מינכן, מוכ' נה להעניק סטיפנדיות לצעירים ישראלים לשם לימודים בבתי-ספר גבוהים שם. שאלתי אם יהיו מוכנים לקבל סטיפנדיה כזאת. התגובה היתה שלילית. "יש לי אח שלמד חדשים בגרמניה", סיפר אחד, "הוא רצה להיות וטרינר. אחרי חדשים ברח להולנד. איש לא רצה לדבר איתו ולהתחבר אליו. גם הבן של שנער ממשלחת-השילומים ש' לומד שם, סיפר דברים כאלה."

על אף השיחה הארוכה לא הבחנתי בשום רגשות מיוחדים של צעירים אלה כלפי. הם היו אדישים והתייחסו בנימוס. באותה צורה היו מתייחסים ודאי לכל אורח זר אחר. גם כאשר דנו בעצמות של אנטישמיות והשמדת-עמים, עשו זאת באותה מידת התענינות כשם שהיו מתענינים בחייהם של הקנורוס, לוא הייתי אורח מאוסטרליה.

עם הקצין

את פני העובדת בחנות. התפלאתי באוזניה למספר הרב של הספרים בגרמנית שבחנות. "יש כאן הרבה מאוד יהודים שברחו מגר' מניה, אשר עד היום יודעים רק גרמנית", אמרה. היא סיפרה לי גם שבאוניברסיטה בראיון התחילו ללמד את השפה הגרמנית, כדי שהסטודנטים יוכלו לקרוא ספרי מדע הקיימים רק בשפה זו. אחר-כך יצא לקראתי בעל החנות עצמו. מלווי הציג אותי עוד לפני שנכנסתי לחנות. בעל הנוגס ניגש אלי כמבט חדשני ואמר: "אתה ממינכן? עד כמה שידוע לי, יש לכם שם ראשי-עיר צעיר. האם זה אתה?" חששתי שהוא מכיר את ראשי-עיריית מינכן. מיהרתי להדגיש שאני רק חבר-מועצה. הוא התענין לדעת אם תמיד אני מת' הלך עם מלחים. ענית לו שלא תמיד אני מצלח להיפטר מהם. הוא ניגש ישר לענין: "האם אתה מוכן לשמוע גם דעות בלתי רשמיות על מה שחושבים כאן על גרמני' ית' כשענית לו בחיוב, הרחיק את מלחי' והזמין אותי לשבת בצל ארון-הספרים."

הישר נתן אישור

אמרתי לבעל חנות הספרים, שעשה רושם של אינטלקטואל, כי אני מעונין מאוד לשמוע את דעתו האישית, על כינון יחסים מלאים בין ישראל לגרמניה. כאן פיתח האיש את הדעה המענינת ב' יותר ששמעתי בתור ראשי-עיריית מינכן: "לדעתי היינו קרובים יותר לקשירת יח' סים לפני שנתים מאשר היום. מפריעה לי' כך התפתחות הניאופאשיזם בגרמניה, ש' אתה אויל לא מרגיש זאת מפני שאתה חי בתוך זה. אולם אני, כאדם מהחוק, העוקב אחר ההתפתחות בגרמניה והנוסע כמעט כל שנה לשם, רואה כי המצב מחמיר מ' שנה לשנה. המפלגה השלטת בישראל רוצה לקשור קשרים עם גרמניה, אולם היא מוכ' רזה להתחשב באופוזיציה, וגם בחלק מן הקואליציה, המתנגדים בכל תוקף להקמת קשרים כלשהם."

עם גרמני

הפעם בתור עיתונאי המראין את חברי מועצת העיר דורסמונד שבגרמניה המערבית.